

Myoki Zen

Januari 2021

Huineng - transmissie

Hij [Hongren] gebruikte de pij als een scherm zodat niemand ons kon zien en gaf mij uitleg over de Diamant soetra.

Toen hij zei: "Men moet gedachten laten opkomen zonder zich ermee te identificeren", werd ik [Huineng] onmiddellijk volledig verlicht:

Ik besepte dat alle dingen in het universum niets meer zijn dan een uitdrukking van de essentie van de geest.

De patriarch die wist dat ik de essentie van de geest gerealiseerd had zei: "Voor iemand die zijn eigen geest niet kent heeft het geen zin het boeddhisme te bestuderen. Als iemand zijn eigen aard kent en op intuïtieve wijze zijn eigen aard beschouwt, dan is hij een held, een leraar van zowel goden als mensen, een boeddha.

(Uit de Platform soetra: Hongren geeft transmissie aan Huineng)

In de Platform soetra is er een voor en een na van de transmissie. Voor de transmissie is er een ongeletterde jongeman die hard werkt om zichzelf en zijn moeder te onderhouden. Het ongeletterd zijn is een metafoor voor het niet kennen van de essentie van de geest. In het algemeen gesproken beginnen wij ons leven midden in de eenheid van de geest. Zonder dat we dit als kind wisten, leefden wij in de essentie van de geest. Geleidelijk aan brengen wij lagen aan over deze essentie van de geest. Opvoeding, geduide ervaringen en concepten van verondersteld weten vormen deze lagen.

Shenxiu's gedicht gaat over het poetsen van de spiegel. Beoefening als een middel om de lagen die de essentie van de geest versluieren op te ruimen. Beoefening als middel het stof op de spiegel, de essentie van de geest, op te poetsen. Huineng's verlichtingservaring maakt duidelijk dat hij als ongeletterde jongeman direct toegang heeft tot de essentie van de geest. Een fragment uit de Diamant soetra horen, brengt hem directe verlichting. Ja, er bestaan lagen, maar deze lagen versluieren de essentie van de geest niet. In het Mahayana boeddhisme zijn de lagen evengoed uitdrukking van de essentie van de geest. Het fragment dat Huineng hoort reciteren is direct contact. Een helder weten van eenheid. Hij wist ook direct wat er aan de hand was.

En met deze ervaring van eenheid gaat hij op zoek naar een leraar, naar een plaats van beoefening en naar de plaats waar een traditie opgebouwd wordt. Daar wordt hij als iemand die niet in staat zal zijn verlichting te bereiken te werk gesteld. Hij doet niet mee. Hongren heeft gezien dat Huineng de eenheid kent. Daarom werkt hij ook niet en zorgt hij desondanks dat de rijst klaar is voor bereiding. Acht maanden doet hij zijn werk onzichtbaar, zonder applaus te verwachten en te krijgen. Zonder Hongren op te zoeken en te vragen wanneer zijn onderricht begint (is een mooie koan uit de Mumonkan), zonder weg te lopen en naar een andere leraar te gaan, doet Huineng alleen datgene wat hem te doen staat. Bij het ontvangen van de formele transmissie reciteerde Hongren de diamant soetra. En bij het reciteren van de zin *je moet gedachten laten opkomen zonder je ermee te identificeren* verdiept Huineng's inzicht zich verder. De dialoog van Hongren en Huineng is bevrijdende communicatie. Een interactie die bevrijdend werkt zonder dat dit de intentie was. Als bevrijden intentie is, ontstaat er enkel verwarring.

Transmissie van de Dharma is in de zentraditie de overdracht van de leer van sunyata, boedhanatuur, doodloosheid, zoheid en verlichting. En deze overdracht gaat via zazen, rituelen en ceremonieën, geloften, koans en daisan. Van de leraar die altijd ook leerling is naar de leerling, van boeddha naar boeddha. Transmissie is ook een formele aangelegenheid zodat de anderen de overdracht van de Dharma kunnen zien gebeuren. In de zen

ontvangt de leerling shiho, dat wil zeggen formele transmissie. Deze ceremonie gaat gepaard met het overschrijven van millennium oude documenten, met het ontvangen van pij, rakusu en staf en met het vertrouwen de Dharma op eigen gezag door te geven. De leerling wordt leraar en ontvangt via een tastbare ceremonie niet tastbare Dharma. Wat wordt doorgegeven aan wie?

Maar: transmissie heeft ook een belangrijke informeel aspect. Als zoals Huineng inziet bij de overdracht van het leraarschap alles wat bestaat de essentie van de geest is, is transmissie aan de orde van de dag. Alles om ons heen, in ons, is uitdrukking van de ware geest, is het inzicht van Huineng. Sunyata wil zeggen: alles wat bestaat bestaat uit alles wat bestaat en daarom heeft niets een kern (of zelf). Daarom is het doodloze, boeddhanatuur of gewoon natuur onderdeel van alles wat bestaat. En daarom worden wij omringd en bevatten wij boeddhanatuur. Wij zijn de Dharma. Wij zijn vleesgeworden essentie van de geest.

Hongren herkende in Huineng precies dit: vleesgeworden transmissie, een vrij geworden geest zonder vrees. Hij viel direct op. Red Pine (Dharmanaam van Bill Porter) beschrijft in een toelichting op de transmissie scène dat hij niet begrijpt wat alle monniken die in het klooster leefden daar deden. Ze deden geen moeite om een gatha te schrijven. Terwijl iedere monnik moet weten dat je alleen zelf kunt ontdekken wat verlichting is. Hij zegt: je moet water zelf drinken om te weten hoe het smaakt. Een leraar kan je het water geven maar hij of zij kan het niet voor jou opdrinken.

Huineng heeft zelf van het water geproefd en kent de smaak van water. De natuurlijke smaak van de Dharma is zazen of welke andere meditatieve vorm waarin je laat gebeuren wat er gebeurt. Later zullen we zien dat Huineng over niet-denken spreekt. Als wij in zazen zitten, of op een bankje zitten, of een stukkie wandelen, is alles wat gebeurt welkom. Geen voorkeur en geen afkeer, geen dit of dat, niet hechten aan gedachten, maar ook geen gedachten wegduwen, gewoon niet denken over het denken, over het voelen. Laat de geest doen wat de geest kennelijk wil doen. Niet identificeren is vrij zijn.

Alles wat er dan gebeurt is de essentie van de geest. Is de ware of de eigen aard. En alles wat bestaat, is gemaakt vanuit deze aard. Dan is alles in de werkelijkheid transmissie. In de zen spreekt men van transmissie van hart tot hart, buiten woorden en geschriften om (wordt aan Bodhidharma toegeschreven, een verre voorganger van Huineng). Het is een kwestie van gevoelig worden of zijn, open staan, minder praten, minder willen, minder vinden en kijken wat zich aandient. Dan zie je de wonderbaarlijke werkelijkheid met nieuwe ogen en ontdek je steeds opnieuw je eigen aard, de essentie van de geest.

Martin Myoki Pol